

Säbyholms tegelbruk och bränneri – möjliga byggnadslämningar

Rapport 2026:35
Arkeologisk utredning steg 2

Skåne län, Skåne landskap, Landskrona kommun,
Säby socken, fastighet Säbyholm 1:59,
fornlämning L2022:9953, L2022:10000, L2022:10258,
L2022:10369

Mathilda Kjällquist och Adam Bolander

Arkeologerna

Säbyholms tegelbruk och bränneri
– möjliga byggnadslämningar

Rapport 2026:35
Arkeologisk utredning steg 2

Skåne län, Skåne landskap, Landskrona kommun,
Säby socken, fastighet Säbyholm 1:59,
fornlämning L2022:9953, L2022:10000, L2022:10258,
L2022:10369

Dnr 511-0558-2024

Mathilda Kjällquist och Adam Bolander

Arkeologerna
Statens historiska museer

Arkeologerna
Statens historiska museer

Våra kontor
Linköping
Lund
Mölndal
Stockholm
Uppsala

Kontakt
010-480 80 00
info@arkeologerna.com
fornamn.efternamn@arkeologerna.com
www.arkeologerna.com

Arkeologerna
Statens historiska museer
Rapport 2026:35

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY
Villkor finns tillgängliga på http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv

Bildredigering: Kerstin Hideborn Alm
Layout: Kerstin Hideborn Alm
Omslag framsida: Metalldetektering inom sökschakt 6 i Säbyholmsparken, med ”Slottet” i bakgrunden.
Foto från sydväst: Adam Bolander, Arkeologerna.

Tryck/utskrift: Multiply Solutions AB, 2026

Innehåll

Sammanfattning 5

Inledning 7
- Aktuellt utredningsområde 7
- Naturgeografiska förutsättningar 7
- Ärendets antikvariska bakgrund 7
- Fornlämningsmiljö och tidigare arkeologi 9

Syfte och målsättning 10

Metod och genomförande 10
- Besiktning och schaktplanering, fältfas 1 10
- Undantagna ytor och särskilda förutsättningar inför fältfas 2 11
- Sökschaktsgrävning, fältfas 2 11
- Metalldetektering, fältfas 2 12
- Dokumentationsmetoder 12

Resultat av fältarbetet 12
- Berörda objekt från den arkeologiska utredningen steg 1 12
- Sökschakt och anläggningar 13
- Område 1: ”Tegelbruket” L2022:9953, objekt B västra delen 13
- Område 2: ”Bränneriet” L2022:10000, objekt B västra delen 19
- Område 3: objekt B östra delen samt objekt A 19
- Område 4: objekt J samt västligaste delen av objekt B 22
- Område 5: objekt I 23
- Fynd 24

Fornlämningsområden, sammanfattning 25

Utvärdering av arkeologisk potential 25

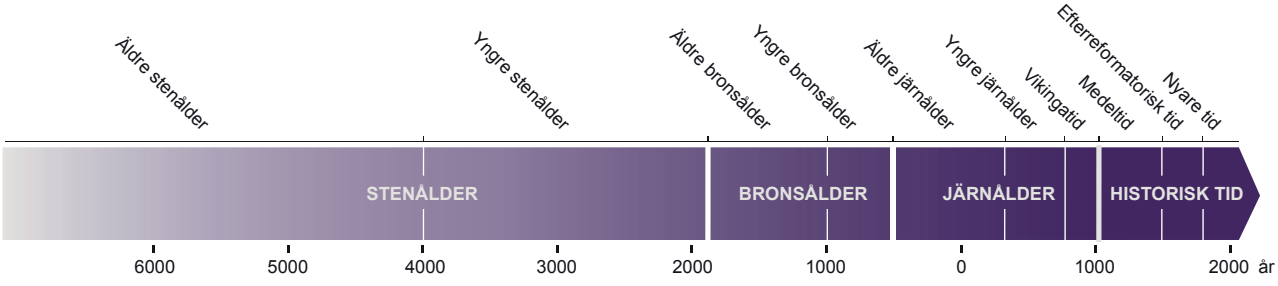
Måluppfyllelse i relation till undersökningsplanen 26

Förslag till vidare åtgärder 27

Referenser 27

Administrativa uppgifter 27

Bilagor 28
- Bilaga 1. Anläggningstabell 28
- Bilaga 2. Schakttabell 31

Figur 1. Läget för undersökningen markerat på utsnitt ur GSD-Terrängkartan, skala 1:50 000, och GSD-Översiktskartan. Lantmäteriet (CC0).

Sammanfattning

I samband med att Landskrona stad planerar en ny stadsdel inom fastigheten Säbyholm 1:59 har en arkeologisk utredning, steg 2, genomförts av Arkeologerna vid Statens historiska museer på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län. Syftet var att kartlägga eventuella fornlämningar och preliminärt avgränsa dem.

Utredningsområdet omfattade cirka 60 000 kvadratmeter, varav delar utgjordes av parkmiljö med höga naturvärden där genomförandet kom att styras av försiktighetsåtgärder till skydd för naturmiljön enligt Länsstyrelsens samrådsbeslut.

Utredningen genomfördes därför i två fältfaser: en inledande besiktning och schaktplanering i förhållande till naturvärdena (fältfas 1) samt metalldetektering och sökschaktning (fältfas 2). Fältarbetet genomfördes i oktober 2024 (fältfas 1) och i december 2025 efter samrådsbeslut (fältfas 2).

Vid sökschaktningen grävdes 20 schakt med en total längd om 792 meter, motsvarande cirka 1 430 kvadratmeter eller 2,4 procent av utredningsområdet. Sammanlagt dokumenterades 50 arkeologiska anläggningar, bestående av gropar, stolphål, diken, rännor, lager och en härd. Lämningarna var överlag glest spridda och fyndfattiga, med undantag för två områden.

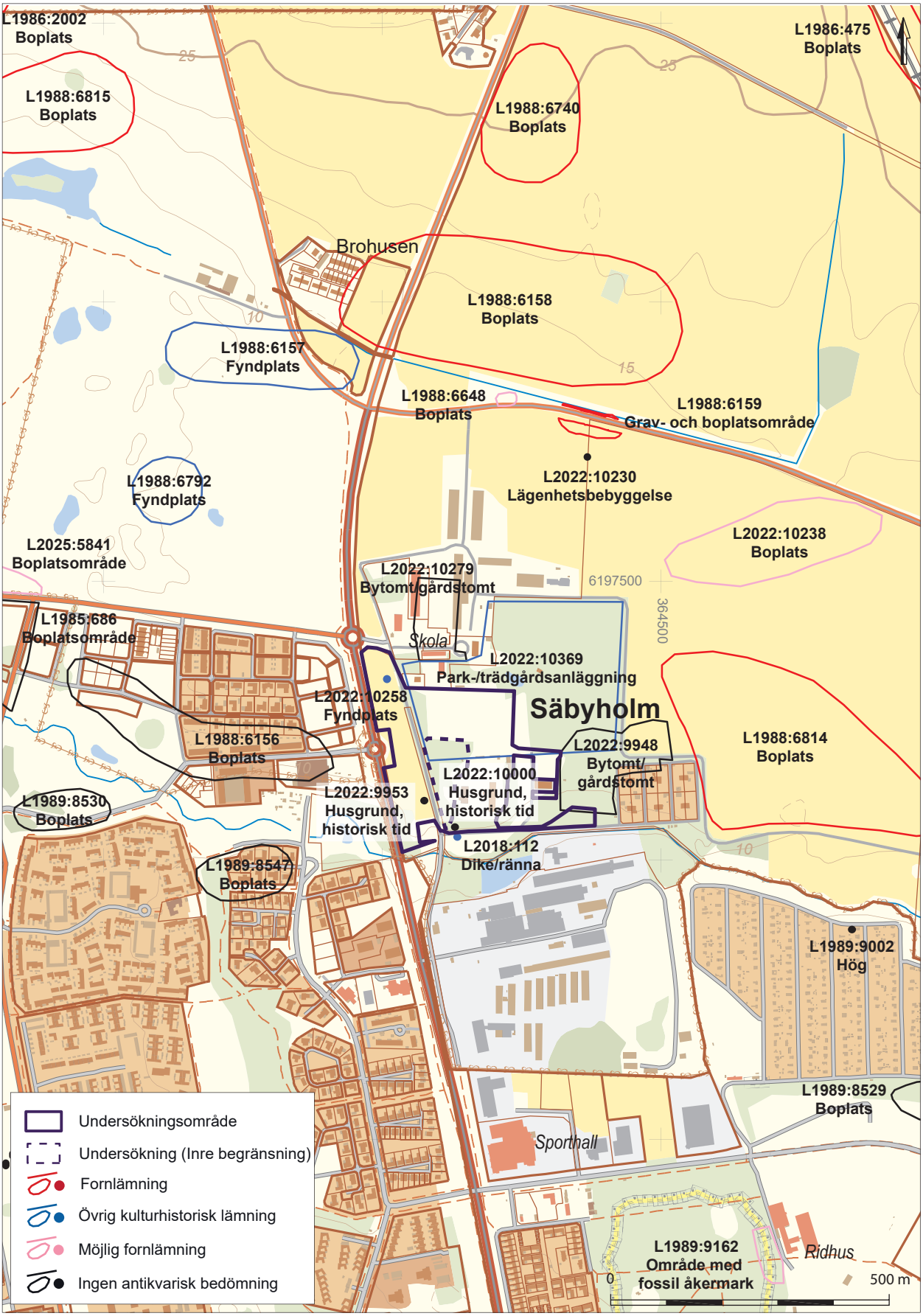
I den sydvästra delen av utredningsområdet, väster om Säbyholmsvägen, påträffades lämningar som tolkats som möjliga byggnadsrester i anslutning till ett på kartor från 1700-talet markerat tegelbruk (L2022:9953). Lämningarna bestod av lager med bland annat tegelmaterial, ett dike och stolphål. Bland fynden märks en knapp daterad till 1600–1700-tal.

I parkens sydvästra hörn framkom ytterligare koncentrationer av anläggningar i form av rännor, gropar och diken, vilka tolkats som möjliga byggnadsrester efter ett bränneri som är markerat på karta från år 1797 (L2022:10000). Omkring 25 meter söder om området finns sedan tidigare en registrerad träränna (L2018:112), som möjligen har samband med samma verksamhet.

I övriga delar av utredningsområdet påträffades endast spridda anläggningar, samt ett mycket sparsamt fyndmaterial bestående av enstaka flintavslag, skärvor av yngre rödgods och enstaka historiska metallfynd, däribland en militär pistolkula och ett mynt från 1700-talet.

De två tidigare inprickade lämningarna ”Tegelbruket” och ”Bränneriet” avgränsades vid utredningen till sammanhängande ytor om cirka 1 150 respektive 1 570 kvadratmeter. Lämningarna bedöms ha god vetenskaplig potential, då de förefaller relativt välbevarade och troligen kan bidra till ökad kunskap om Säbyholms utveckling under 1700-talet, då godset omvandlades från kungsladugård till ett mer storskaligt och diversifierat gods med industriella inslag.

Om markingrepp inom området blir aktuella rekommenderas dessa två områden gå vidare till arkeologisk förundersökning för att klarlägga lämningarnas datering, karaktär och omfattning. Inom resterande delar av utredningsområdet bedöms inga ytterligare arkeologiska åtgärder vara nödvändiga.

Figur 2. Utredningsområdet (lila markering) och närbelägna fornlämningar (enligt KMR) markerat på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan. Skala 1:10 000. © Lantmäteriet.

Inledning

På uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län har en arkeologisk utredning steg 2 genomförts inom fastigheten Säbyholm 1:59. Utredningen gjordes eftersom Landskrona stad planlägger en ny stadsdel inom området. Länsstyrelsen gav Arkeologerna i uppdrag att ta fram en undersökningsplan med kostnadsberäkning och att genomföra utredningen.

Undersökningsplanen togs fram av Adam Bolander. Sofia Lindberg ansvarade för den inledande fältkarteringen, som genomfördes av henne och Therese Ohlsson i oktober 2024. Adam Bolander ansvarade för fältarbetet med sökschaktning, som utfördes av honom och Mathilda Kjällquist 9–17 december 2025. Mathilda Kjällquist ansvarade för avrapporteringen. Nina Trulsson var övergripande projektansvarig.

Aktuellt utredningsområde

Utredningsområdet ligger i norra delen av Landskrona stad, öster om Borstahusen och norr om Karlslund (figur 1). Det består av jordbruksmark samt parkmiljö med byggnader som idag inte används. I väster avgränsas området av Hälsingborgsvägen, i norr av Säbyholms gods, i söder av Sockerbruksvägen och i öster fortsätter parkmiljön.

Området omfattade totalt 67 150 kvadratmeter, men en yta inom den centrala trädbevuxna delen om cirka 7 300 kvadratmeter var undantagen från sökschaktning (figur 3). Sammanlagt omfattade utredningsytan därför cirka 60 000 kvadratmeter, varav 32 000 kvadratmeter trädbevuxen mark, främst i öster, och 28 000 kvadratmeter åkermark i norr och väster (figur 3).

Naturgeografiska förutsättningar

Utredningsområdet är beläget i ett fullåkerslandskap 1,5 kilometer öster om Öresunds nuvarande kustlinje. Landskapet kännetecknas av jämn och svagt kuperad terräng. Omgivningen utgörs av jordbruksmark, tätortsbebyggelse och infrastrukturanläggningar. Omkring en halv kilometer norr om området, vid Tullstorpsvägen, inleds en kraftigare stigning mot backlandskapet vid Hilleshög. Strax söder om området löper den delvis kulverterade Säbybäcken.

Utredningsområdet ligger 8–13 meter över havet, sluttande svagt i alla riktningar från den tidigare gårdstomten för Säbyholms gods, det nuvarande skolområdet. Längst i söder, mot Säbybäcken, är sluttningen något kraftigare. Jordarten domineras av moränlera med ett stråk av postglacial sand längs Säbybäcken i söder.

För fler detaljer och kartor rörande de naturgeografiska förutsättningarna hänvisas till den arkeologiska utredningen steg 1 (Lindberg 2023).

Ärendets antikvariska bakgrund

Arkeologisk utredning steg 1, år 2022

Landskrona stad har detaljplanelagt delar av fastigheten Säbyholm 1:59 m.fl. för en ny stadsdel med verksamheter, bostäder samt offentlig och kommersiell service. Eftersom området ligger i en fornlämningsrik miljö beslutade Länsstyrelsen i Skåne att en arkeologisk utredning steg 1 skulle utföras (Lst dnr 431-35726-2021). Uppdraget

gick till Arkeologerna som tog fram undersökningsplan och kostnadsberäkning, godkänd av Länsstyrelsen år 2022.

Utredning steg 1 genomfördes under år 2022. Den omfattade 75 hektar och innefattade genomgång av arkiv- och kartmaterial, en sammanställning av fornlämningsmiljön samt fältinventering. Sofia Lindberg ansvarade för uppdraget och fältinventeringen utfördes tillsammans med Anna-Sara Noge och Björn Wallebom.

Arbetet ledde till att åtta lämningar registrerades i kulturmiljöregistret. Främst rörde det sig om uppgifter om bebyggelser och parkanläggningar från historiskt kartmaterial, men också om en möjlig fornlämning i form av en ytinventerad boplats, samt en fyndplats för en miniatyrdolk i flinta. Tillsammans med tidigare kända lämningar berördes tolv objekt (A-J). Ett 33 hektar stort område förordades för vidare arkeologiska insatser, däribland den så kallade Säbyholmsparken (Lindberg 2022).

Inför detaljplanearbetet för området utfördes en naturvärdesinventering (Nilsson 2020) samt en inventering och analys av kulturmiljövärden knutna till Säbyholmsparken (Guldåker 2022, Hector 2022), på uppdrag av Landskrona stad. Dessa underlag har använts i ärendets fortsatta hantering av Länsstyrelsen som beslutsfattare, Landskrona stad som beställare och Arkeologerna som utförare.

Aktuell arkeologisk utredning steg 2, år 2024–2025

Efter att Landskrona stad lämnat in en ny ansökan om tillstånd till ingrepp i fornlämning återkom Länsstyrelsen i maj 2024 med en förfrågan angående undersökningsplan och kostnadsberäkning för en arkeologisk utredning steg 2 (Lst dnr 7668-2023). Eftersom delar av området berör Säbyholmsparken med höga naturvärden och skyddsvärda träd efterfrågades ett fältupplägg i två faser.

Fältfas 1 skulle innefatta en besiktning där planerade sökschakt mättes in på plats med RTK GPS, med hänsyn till naturvärden och andra praktiska förutsättningar. Schaktplanen skulle sedan presenteras för Länsstyrelsen och Landskrona stad, som därigenom gavs möjlighet att lämna synpunkter innan fältfas 2 inleddes. Fältfas 2 skulle omfatta metalldetektering och maskinavbaning. Länsstyrelsen godkände undersökningsplanen för utredning steg 2 i juni 2024, och Arkeologerna genomförde fältfas 1 under oktober samma år. Detta delmoment utfördes av Sofia Lindberg och Therese Ohlsson, som också tog fram och presenterade schaktplanen.

För att säkerställa att fältfas 2 inte skulle inverka negativt på de höga naturvärdena i parkmiljön begärde Länsstyrelsen under våren 2025 ett samråd (enligt 12 kap. 6 § miljöbalken). Landskrona stad uppmanades att lämna in en ansökan där genomförandet av fältfas 2 skulle beskrivas i förhållande till schaktplanen och förutsättningarna på plats. Ansökan sammanställdes av Landskrona stad, medan Arkeologerna genom Adam Bolander och Nina Trulsson, bidrog med beskrivningar av det praktiska genomförandet samt en reviderad schaktplan.

Den reviderade schaktplanen togs fram i samråd med Landskrona stad och naturvårdsspecialist Eric Wahlsteen (Calluna AB) efter en gemensam besiktning i fält 2025-09-04. Revideringen innebar bland annat mindre justeringar av schaktens sträckningar med hänsyn till de skyddsvärda trädens kronor samt att två planerade schakt flyttades till en öppen gräsyta som tidigare inte ingått i utredningsområdet.

Revideringen godkändes av Länsstyrelsen 2025-09-10. Därefter fattade Länsstyrelsen samrådsbeslut 2025-10-20, där försiktighetsåtgärder till skydd för naturmiljön preciserades (Lst dnr 29292-2025).

Förutom hänsyn till höga naturvärden fanns ytterligare två förutsättningar att hantera vid den arkeologiska utredningen steg 2. Den ena rörde sig om uppgifter om deponier vid Sockerbruksvägen, vilket innebar att Länsstyrelsen uteslöt dessa ytor. Det andra var uppgifter om ett mjältbrandsutbrott år 1936, där inprickningen sammanföll med en av fornlämningarna inom området (L2022:10369). Då dessa endast markerar gårdstillhörighet hanterades den möjliga förekomsten genom en utökad arbetsmiljöplan.

Arkeologerna kunde därefter genomföra fältfas 2 under december 2025. Fältarbetet utfördes av Adam Bolander och Mathilda Kjällquist, där den senare även varit huvudansvarig för den efterföljande avrapporteringen.

Fornlämningsmiljö och tidigare arkeologi

I närområdet finns ett flertal registrerade fornlämningar, främst i form av ytinventerade boplatser (figur 2). De närmast liggande boplatserna är L1988:6156, L1988:6814, L1989:8547 samt L2022:10238 (se vidare Lindberg 2023). Direkt öster om det aktuella utredningsområdet ligger ett äldre gårdsläge för Säby ladugård/Säbyholm (L2022:9948), identifierat utifrån en 1700-talskarta och möjliga spår av konstruktioner, bland annat tegelrester (Lindberg 2023). Omkring 50 meter norr och nordost om utredningsområdet finns en yngre gårdstomt för Säbyholm (L2022:10279), baserat på storskifteskartan från 1782 (Lindberg 2023). För en mer detaljerad redovisning av fornlämningsmiljön och arkeologiska undersökningar i trakten hänvisas till rapporten för den arkeologiska utredningen, steg 1 (Lindberg 2023).

Antikvariska insatser och fornlämningsmiljö inom utredningsområdet

Inom det aktuella utredningsområdet har endast ett fåtal tidigare antikvariska uppdrag genomförts. Dessa utgörs av kulturmiljövärdesanalyser beställda av Landskrona stad, med fokus på historisk bebyggelse och parkmiljö (Guldåker 2022, Hector 2022) samt den arkeologiska utredning, steg 1, som föregått den nu aktuella utredningen (Lindberg 2023).

Vid kulturmiljövärdesanalyserna bedömdes att park- och bebyggelsestrukturen speglar flera historiska skeden från 1700-tal till 1900-tal, med inslag som gångsystem, gränsvallar och äldre träd som bör bevaras. Rekommendationen var att ny infrastruktur och kvarter ska anpassas till äldre strukturer, att historiska gångstråk återöppnas samt att större träd och buskage inventeras, artbestäms och vid behov dateras för att tydligare lyfta fram parkens olika tidsskikt (Guldåker 2022).

Vid den arkeologiska utredningen steg 1 påträffades och registrerades sammanlagt åtta objekt i Kulturmiljöregistret, i form av en möjlig förhistorisk boplats, uppgifter om bebyggelse från historiska kartor, en parkanläggning och en fyndplats (Lindberg 2023). Då det aktuella utredningsområdet endast omfattar en del av utredningsområdet för steg 1 har fem av dessa objekt berörts i nuvarande utredning (figur 2). Dessa utgörs främst av läget för den park-/trädgårdsanläggning

som tillhört Säbyholm (L2022:10369), ett läge för en husgrund till ett bränneri (L2022:10000) samt ett möjligt tegelbruk (L2022:9953), men även ett äldre läge för Säbyholms gårdstomt (L2022:9948) som endast tangerades i mindre utsträckning. Därutöver berördes även en fyndplats för en intakt miniatyrdolk i flinta från senneolitikum-äldre bronsålder (L2022:10258).

Syfte och målsättning

Syftet med den arkeologiska utredningen fastställdes i Länsstyrelsens förfrågningsunderlag och var primärt att ta reda på om okända fornlämningar berördes av det planerade arbetsföretaget. Utredningen skulle preliminärt avgränsa eventuella nyupptäckta fornlämningar inom utredningsområdet. Uppdraget omfattade också att identifiera, motivera och antikvariskt bedöma såväl kända som nyupptäckta fornlämningar samt övriga kulturhistoriska lämningar, och att uppdatera dessa i Kulturmiljöregistret (KMR).

Resultaten från utredningen var avsedda att användas som underlag vid Länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning och som stöd inför eventuella kommande arkeologiska insatser. Resultaten skulle också kunna fungera som underlag för företagarens vidare planering. Utredningens målgrupper var i första hand Länsstyrelsen och Landskrona stad. Ambitionsnivån skulle anpassas så att resultatet kunde användas som ett fullgott underlag inför Länsstyrelsens tillståndsprövning, företagarens vidare planering av arbetsföretaget samt eventuella kommande arkeologiska åtgärder.

Metod och genomförande

Den arkeologiska utredningen genomfördes i två fältfaser, där steg 1 innebar planering av kommande sökschakt och steg 2 innebar markingrepp i form av sökschakt.

Besiktning och schaktplanering, fältfas 1

Arbetet inleddes med en besiktning i oktober 2024 då en detaljerad schaktplan togs fram och sökschaktens placering anpassades till naturvärden och praktiska förutsättningar (fältfas 1). Besiktningen utfördes av två arkeologer under en fältdag och omfattade kartering av praktiska förutsättningar, med hänsyn till logistik, tillgänglighet och framför allt naturvärden i Säbyholmsparken. Placeringen av tilltänkta sökschakt mättes in med RTK-GPS och sammanställdes i GIS till en schaktplan.

I november 2024 bedömde Länsstyrelsens naturprövningsenhet att delar av schaktplanen krävde samråd enligt miljöbalken. Schaktplanen och utredningsområdets omfattning reviderades därefter i maj 2025 av Landskrona stad i dialog med Arkeologerna. Efter en ny besiktning i september 2025, tillsammans med naturvårdsspecialist Eric Wahlsteen (Calluna AB) och Landskrona stad, fastställdes de slutliga förutsättningarna för schaktplanen. Bland annat flyttades schakt 20 från den sydöstligaste delen av utredningsområdet, där förutsättningarna för sökschaktning i förhållande till naturvärdena bedömdes allt för svåra, till en gräsmatta utanför det beslutade utred-

ningsområdet. Därefter beslutade Länsstyrelsens naturprövningsenhet vid ett samråd enligt miljöbalken i oktober 2025 om särskilda skyddsåtgärder för parkens naturvärden vid sökschaktningen.

Undantagna ytor och särskilda förutsättningar inför fältfas 2

Genomförandet vid fältfas 2 styrdes av de försiktighetsåtgärder till skydd för naturmiljön som Länsstyrelsen fastställde i ett samrådsbeslut (Lst dnr 29292-2025). Åtgärderna var följande:

- Trädstammarna hos de skyddsvärda träden eller alléträden ska inhägnas eller förses med skydd om det finns risk för påkörningsskador.
- Vid de utpekade körvägarna i terräng inom trädens skyddszon ska markplåtar eller liknande användas för att minska risken för markkompaktering.
- Körning med tunga fordon, upplag av massor eller annat material får i övrigt inte ske inom de skyddsvärda trädens eller alléträdens skyddszon.
- Trädrötter grövre än 5 centimeter i diameter får inte skadas. Om sådana rötter påträffas ska handschakt eller motsvarande skonsam metod användas.
- Schaktens sidor och exponerade rötter ska täckas och, om vädret är torrt även vattnas, under det att arbetet pågår. Om arbetet utförs i starkt solljus, vind eller minusgrader ska täckning av exponerade rötter i schaktet utföras redan inom femton minuter.
- Schakten ska lämnas öppna så kort tid som möjligt.

Utöver detta var en yta om cirka 7 300 kvadratmeter i den centrala delen av utredningsområdet undantagen från utredningen (figur 3 och 4).

En särskild arbetsmiljöaspekt var risken för att det möjligen kunde finnas en mjältbrandsgrav i området. Efter ett mjältbrandsutbrott på Säbyholm år 1936 anlades en sådan grav någonstans inom de dåvarande ägorna, som baserat på häradskartan kan ha omfattat omkring 380 hektar. I förhållande till utredningsområdets cirka 6 hektar bedömdes risken dock som begränsad.

Sökschaktsgrävning, fältfas 2

Sökschaktsgrävningen (fältfas 2) utfördes i december 2025 av två arkeologer under sju dagar, med larvburen grävmaskin utrustad med rototilt och en 1,6 meter bred skopa. Arbetet utfördes enligt den i förväg fastställda schaktplanen, med mindre justeringar utifrån befintliga ledningar och utbredningen av de skyddsvärda trädens kronor. De försiktighetsåtgärder som Länsstyrelsen preciserat i ett samrådsbeslut var styrande för genomförandet.

Totalt grävdes 20 sökschakt inklusive ett djupschakt, med en sammanlagd längd på 792 meter (figur 3 och 4). Detta motsvarar 1 430 kvadratmeter, vilket utgör 2,4 procent av utredningsområdet på 60 000 kvadratmeter.

Matjorden togs bort ned till den nivå där eventuella anläggningar eller kulturlager kunde framträda, med särskild hänsyn till eventuella trädrötter inom de ytor där detta var aktuellt. Matjordsdjupet varierade kraftigt, mellan 0,3–1,1 meter (se vidare bilaga 2).

Metalldetektering, fältfas 2

Inom respektive schakt avlägsnades först grässvålen eller motsvarande övre skikt, varefter systematisk metalldetektering utfördes innan schaktningen fortsatte ned till anläggningsnivå. Vid arbetet användes en metalldetektor av typen XP Deus med anpassade inställningar samt en pinpointer av märket Garret. Signaler från ädelmetaller följdes upp systematiskt, medan järnsignaler kontrollerades mer selektivt. Den relativt höga mängden skrot gjorde avsökningen tidskrävande. Uppenbart sentida fynd gallrades bort i fält men dokumenterades med foto för att kunna användas som arbetsmaterial.

Dokumentationsmetoder

Schakt, anläggningar och fynd mättes in med RTK-GPS, och fotodokumentation utfördes med digitalkamera. Fältanteckningar noterades i anteckningsbok. För varje schakt dokumenterades topografi, schaktdjup, jordmån, lämningsbestånd samt skäl till eventuella avvikelser från den planerade schaktsträckningen. Lämningar besiktigades och beskrevs med en övergripande tolkning, dimensioner, karaktär, innehåll samt eventuella stratigrafiska relationer och kontexttillhörighet. All information lagrades i utredningens Intrasisprojekt.

Resultat av fältarbetet

Berörda objekt från den arkeologiska utredningen steg 1

Sökschaktningen berörde fyra av de objekt som identifierats i den arkeologiska utredningen, steg 1, som utfördes år 2022 (figur 3). Här följer en kort sammanfattning av objektens karaktär samt vilka schakt som ingått i respektive objekt (se vidare Lindberg 2023):

Objekt A (schakt nr 19) utgör ett sannolikt äldre läge för Säby ladugård med gårdstomt och trädgård, känt från en odaterad karta som troligen härrör från 1700-talet. Området sammanfaller delvis med förhöjda fosfatvärden i marken och är registrerat som gårdstomt (L2022:9948). Objektet omfattar park och åkermark, där tegelrester och svaga topografiska spår antyder bevarade lämningar efter byggnader, trädgårdsstrukturer samt väg- eller gränsmarkeringar. Sammantaget har området bedömts ha god potential att innehålla lämningar från ett äldre skede av Säby ladugårds historia.

Objekt B (schakt nr 1, 3, 4, 6–10, 16–20) utgör en flack sydsluttning mot Säbybäcken med parkområde och åkermark, och överlappar i den östra delen delvis med objekt A. I anslutning till parkområdets sydvästra hörn, direkt söder om Sockerbruksvägen, finns en registrerad lämning av en träränna som påträffats vid ledningsgrävning (L2018:112). Den kan eventuellt ha samband med ett bränneri, som schablonartat markerats på en karta från år 1797 (L2022:10000). Direkt väster om Säbyholmsvägen finns ett tegelbruk schablonartat markerat på samma karta, samt en byggnad markerad på 1782 års karta (L2022:9953). Trots vissa markpåverkande inslag, som stora träd och omgrävning av Säbybäcken, har området bedömts ha potential för förhistoriska boplatser samt historisk bebyggelse.

Objekt I (schakt nr 11–13, 23) utgör ett äldre parkområde som har tillhört gården Säbyholm. Parkens utbredning, som den framgår av 1882 års karta, är registrerad i Kulturmiljöregistret (park-/trädgårdsanläggning L2022:10369). På 1782 års karta omfattar parken ett mindre område, medan 1882 års karta visar en mer utvecklad parkanläggning med damm, gångsystem och en korsformig yta i den västra delen. Flera av dessa inslag är ännu urskiljbara i landskapet, såsom en delvis övervuxen damm, ett närliggande lusthus samt vall och dike som sannolikt markerar parkens södra begränsning under sent 1800-tal. I sydöstra delen finns även en svag förhöjning som kan utgöra rester av en äldre vägbank, möjligen äldre än parkanläggningen (se L2022:9948, objekt A). Området ligger topografiskt på en flack förhöjning mellan två vattendrag, ett läge som är attraktivt ur bosättningssynpunkt, och har inte plöjts i modern tid vilket ger goda bevarandeförutsättningar. Sammantaget har objektet bedömts ha god potential både för vidare studier av parkens historiska strukturer och för förekomst av förhistoriska boplatslämningar.

Objekt J (schakt nr 5, 21, 22) utgör ett potentiellt boplatsläge. Området består av flack åker i en svag sydsluttning. Vid ytinventering under den arkeologiska utredningen, steg 1, påträffades en miniatyrdolk av flinta från senneolitikum–äldre bronsålder (fyndplats L2022:10258), och ett mindre antal avslag noterades. Sammantaget bedöms området ha god potential att innehålla bevarade förhistoriska boplatslämningar.

Sökschakt och anläggningar

Här redovisas de översiktliga resultaten från det arkeologiska fältarbetet. Detaljerade anläggnings- och schaktbeskrivningar finns i bilaga 1 och 2.

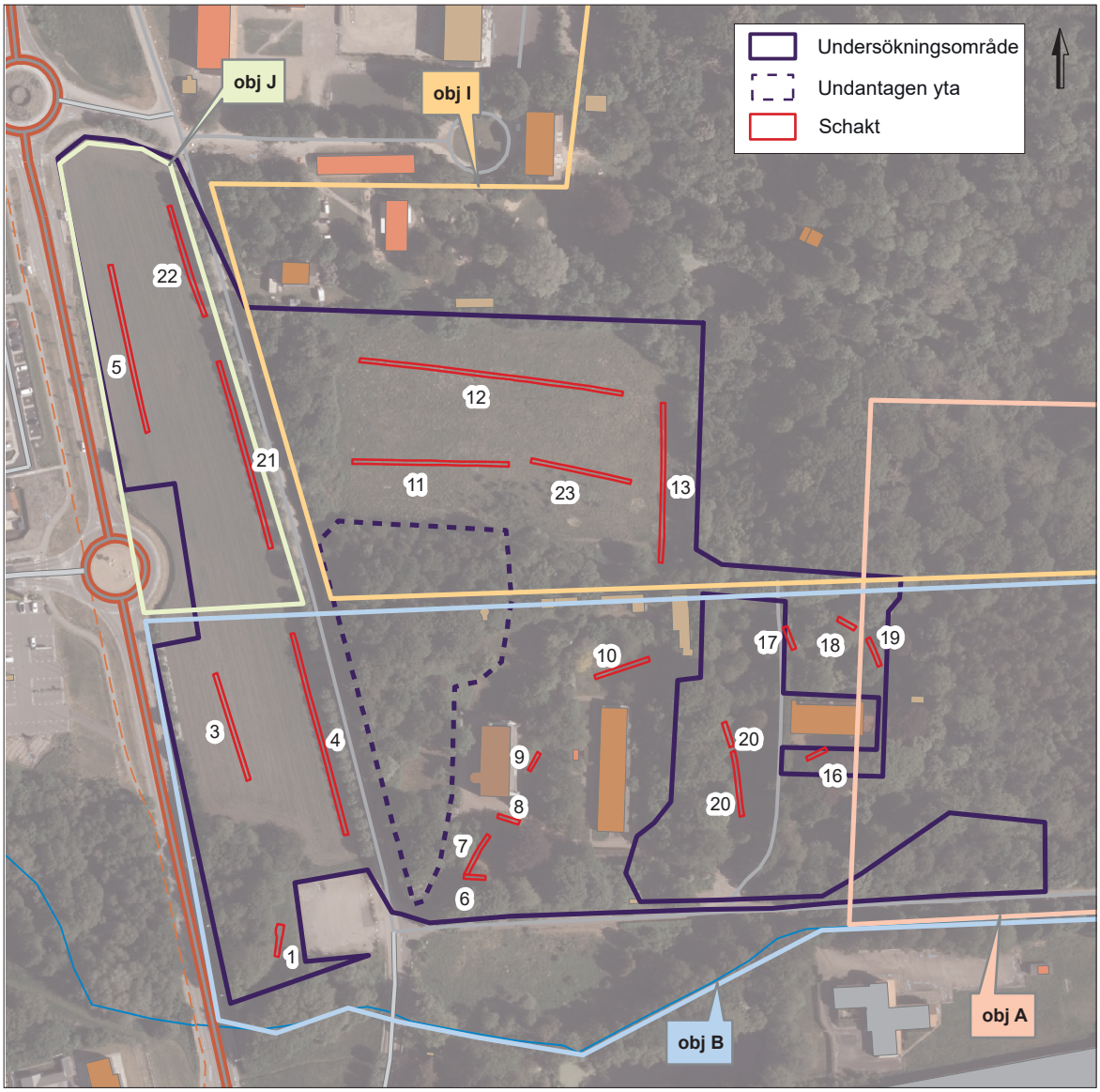
Vid utredningen grävdes 20 sökschakt inklusive ett djupare schakt (figur 3, figur 4). Åtta av schakten saknade arkeologiska lämningar. I de övriga tolv schakten dokumenterades sammanlagt 50 arkeologiska anläggningar, varav 18 gropar, 17 stolphål, 9 diken, 3 lager, 2 rännor och 1 härd. Anläggningarna var spridda över området, med en viss koncentration till den sydvästra delen (figur 4). Flertalet anläggningar var fyndtomma i ytan, med undantag för de möjliga byggnadsresterna i område 1 och 2.

Överlag noterades få plogskador. Jordarten utgjordes främst av morän och varierade från lerig silt och siltig lera till siltig sand, lokalt med inslag av grus och sten.

För överskådlighetens skull har utredningsytan delats in i områden baserade på schaktens placeringar samt arkeologiska resultat. Nedan följer en presentation av resultaten uppdelade på respektive område/ fornlämning. För mer detaljerad information hänvisas till anläggnings- och schaktförteckningar (bilaga 1 och 2).

Område 1: ”Tegelbruket” L2022:9953, objekt B västra delen

I åkermarken inom den västra delen av utredningsområdet grävdes fem sökschakt (nr 3, 4, 5, 21 och 22; se område 4). De mest omfattande lämningarna påträffades i åkerns sydöstra del (södra delen av

Figur 3. Undersökta schakt samt berörda objekt från den arkeologiska utredningen, steg 1, markerade på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan samt aktuellt ortofoto. Skala 1:3 000. © Lantmäteriet.

schakt 4) och utgör det som här avgränsas som område 1 (figur 3, figur 4 och figur 5).

Jordarten bestod av lerig silt. Matjordsdjupet var omkring 0,5 till 0,6 meter, vilket talar för att matjord sannolikt tillförts utmed den äldre vägsträckningen. Metalldetekteringen gav rikliga utslag, främst av järn, varav merparten bedömdes utgöra sentida skrot. Därutöver påträffades även handsmidda spikar, stenkol/koks, en blyklump, samt bleck av kopparlegering i matjorden.

Sammanlagt påträffades tio anläggningar inom området, varav sex stolphål, tre lager och ett dike (figur 5). Stolphålen varierade i storlek mellan cirka 0,2 och 0,4 meter i diameter. Några innehöll enstaka träkol, men i övrigt saknades tydliga antropogena inslag.

Lagren hade likartad karaktär. Lagret längst i söder (A450) hade en utbredning på omkring 7,5×0,9 meter inom schaktet. Det hade

Figur 4. Samtliga arkeologiska anläggningar och sökschakt samt områdesindelningar 1-5 markerade på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan. Skala 1:2 500. © Lantmäteriet.

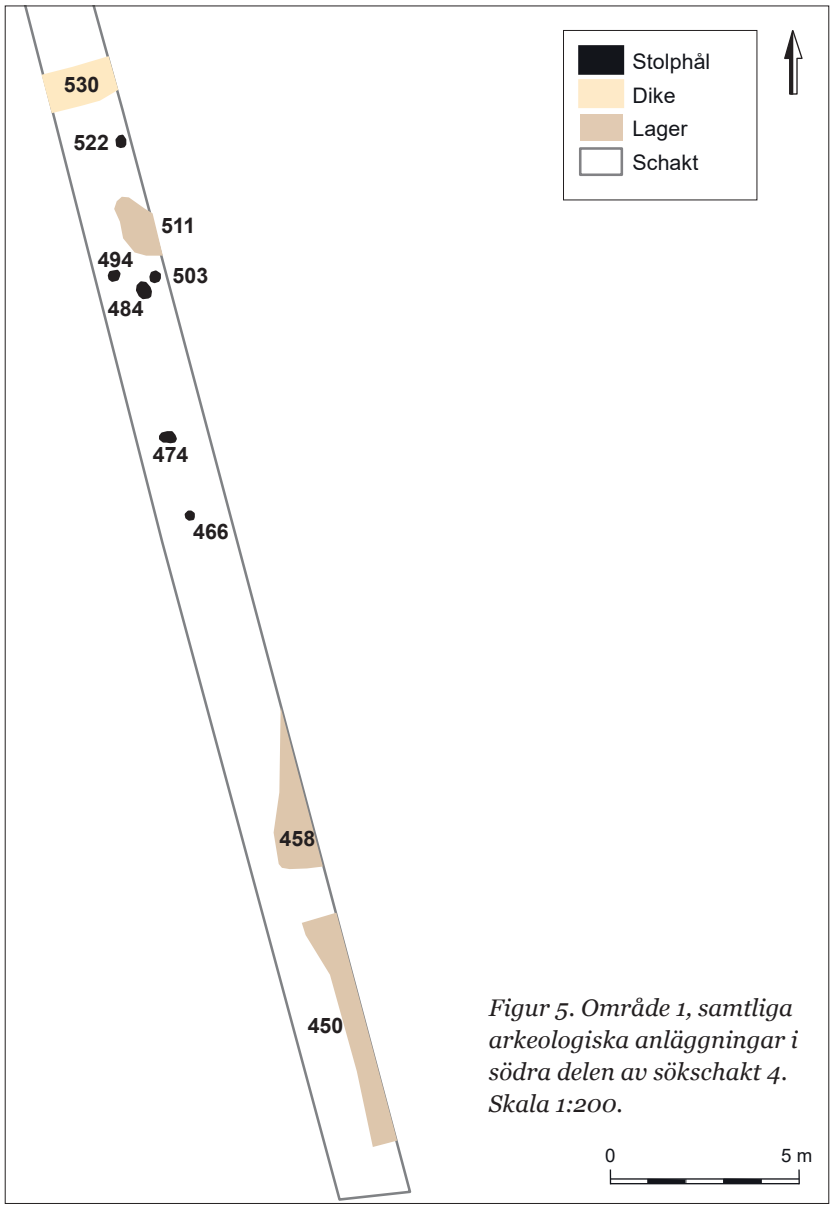
en distinkt kant mot norr men fortsatte utanför schaktet i söder och sannolikt även mot öster (figur 5, 6 och 7). Lagret bestod av brun siltig lera med småsten, enstaka träkol samt inslag av tegelfragment av äldre handslagen typ, däribland taktegel. Det var något oklart om lagret låg i en nedgrävning, men det föreföll ha ett visst djup.

Lagret norr om detta (A458) hade en utbredning på omkring 4,3×1 meter inom schaktet, och fortsatte utanför schaktets östra kant. Materialet bestod av brun siltig lera med visst inslag av sot och träkol, mindre stenar, rikligt med tegelkross, brockfragment av handslaget tegel, taktegel samt enstaka djurben (figur 8). Längre norrut påträffades ytterligare ett lager (A511) som mätte omkring 1,5×0,9 meter inom schaktet och fortsatte även detta utanför schaktets östra kant. Det föreföll tunnare än de övriga och hade en mindre tydlig avgränsning. Det innehöll rikligt med småsten samt tegelkross, bland annat

taktegel av äldre karaktär. I lagret påträffades en knapp daterad till 1600- eller 1700-tal (figur 9).

Norr om lagren framkom ett troligt dike (A530) med oklar datering. Det fortsatte utanför schaktet i öster och väster och var omkring 1 meter brett. Fyllningen var relativt blek och bestod av gråbrun lerig silt med enstaka träkol, tegelkross och djurben.

Sammantaget indikerar lämningarna förekomst av möjliga byggnadsstrukturer, sannolikt från historisk tid. På en karta från år 1797 är ett tegelbruk schablonmässigt markerat i detta läge, väster om Säbyholmsvägen, och en byggnad finns utmärkt på 1782 års karta (L2022:9953). Det påträffade materialet, främst tegel och en knapp daterad till 1600–1700-tal, talar för att lämningarna kan ha samband med den byggnad som kartmaterialet antyder.

Figur 5. Område 1, samtliga arkeologiska anläggningar i södra delen av sökschakt 4. Skala 1:200.

Figur 6. Område 1, schakt 4. Möjliga byggnadsrester, eventuellt från ”Tegelbruket”. Lager A450 i förgrunden. Foto från sydost: Adam Bolander.

Figur 7. Område 1, schakt 4. Lager A450, möjliga byggnadsrester, eventuellt från ”Tegelbruket”. Foto från nordväst: Adam Bolander.

Figur 8. Område 1, schakt 4. Lager A458, möjliga byggnadsrester, eventuellt från ”Tegelbruket”. Foto från sydost: Adam Bolander.

Figur 9. Område 1, schakt 4. Fynd från lager A511. Knapp med datering till 1600–1700-tal samt taktegel, eventuellt från ”Tegelbruket”. Foto: Adam Bolander.

Område 2: ”Bränneriet” L2022:10000, objekt B västra delen

Inom området med byggnader i parken grävdes totalt tio sökschakt, varav fyra inkluderats i detta område; samtliga i parkens sydvästra hörn (nr 6, 7, 8 och 9, figur 3, figur 4).

Jordarten utgjordes huvudsakligen av siltig lera, utom i norr (schakt 9), där underlaget bestod av siltig sand. Matjordsdjupet varierade mellan 0,35 och 0,9 meter. I schakt 8 påträffades sentida utfyllnadsmassor som sannolikt ingick i en påbyggd platå i anslutning till huset, vilket innebar ett schaktdjup på 0,6–0,9 meter för att nå ned till alven.

Sammanlagt påträffades tio anläggningar inom området, samtliga i schakt 6 och 7. De utgjordes av sju gropar, två rännor och ett dike (figur 10). De fem nordligaste groparna (A325, 334, 339, 348, 358) var omkring 0,4–0,5 meter stora och hade en fyllning av grå siltig lera med varierande inslag av enstaka träkol, tegelkross och småsten. I samma del av området identifierades ett möjligt dike (A367), cirka 0,9 meter brett, med likartad fyllning och en sträckning som fortsatte utanför schaktet i öster och väster.

Söder om dessa lämningar framkom ett större ledningsdike, och omkring fyra meter sydväst om detta påträffades ytterligare två gropar (A306 och 316) samt två rännor (A278 och 291). Rännorna löpte parallellt i en bågformad sträckning och kan utgöra ett hörn i en vinklad konstruktion (figur 10, figur 11).

Den södra rännan (A278) var 0,5–0,6 meter bred och 4,7 meter lång inom schaktet, med en fortsättning utanför schaktet mot söder och väster. Den hade karaktär av ett öst–västligt dike som i öster svängde av mot söder. Fyllningen utgjordes av gulgrå lera med rikliga inslag av kalkbruk, äldre tegelbrockor, träkol, samt stenkol/koks. Rännan var nedgrävd i en parallellt löpande omkring 1,1 meter bred ränna i norr (A291). Fyllningen bestod av brungrå siltig lera med inslag av samma material som i den smalare rännan (A278).

I anslutning till rännorna påträffades två gropar av likartad karaktär. Den ena (A316) var fyrkantig, 0,7×0,6 meter stor, med ganska skarpa kanter och en fyllning av grå siltig lera med enstaka gula lerprickar och inslag av småsten och träkol (figur 10, figur 12). En fårtand påträffades i ytan. Den andra gropen (A306) hade också skarpa kanter, med en utbredning på omkring 0,4×0,3 meter inom schaktet och en fortsättning utanför schaktet i söder. I dess sydöstra hörn fanns en sten med 0,12 meter i diameter. Även denna fyllning utgjordes av grå siltig lera med enstaka träkol, småsten och gula lerprickar.

Lämningarna kan sammantaget tolkas som troliga byggnadsrester, där rännorna kan utgöra spår efter en väggkonstruktion och groparna skulle kunna representera stenlyft. På platsen är ett bränneri schablonmässigt markerat på en karta från år 1797 (L2022:10000). Omkring 25 meter söder om den möjliga lämningen, strax söder om Sockerbruksvägen, finns därutöver även en registrerad lämning av en träränna som påträffats vid tidigare ledningsgrävning (L2018:112) och som möjligen också har ett samband med bränneriet.

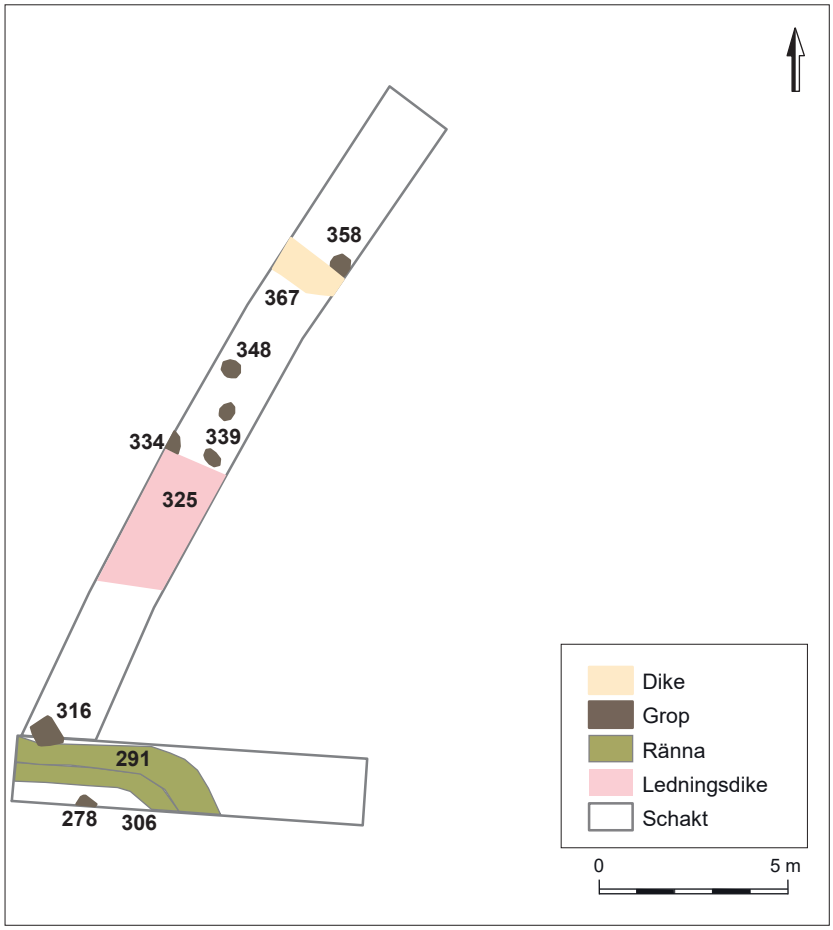
Område 3: objekt B östra delen samt objekt A

Inom området med byggnader i parken grävdes totalt tio sökschakt, varav sex inkluderats i detta område; ett i gräsmattan norr om kon-

torsbyggnaden (nr 10), ett i gräsmattan väster om infartsvägen från Sockerbruksvägen till tjänstemannabostaden (nr 20) samt fyra i anslutning till tjänstemannabostaden (nr 16, 17, 18 och 19) (figur 3, figur 4).

I den västra delen (schakt 10 och 20) bestod jordarten av siltig lera, medan underlaget i den östra delen utgjordes av sand (schakt 17, 18 och 19) (figur 13). Matjordsdjupet låg mestadels omkring 0,4 meter, på något ställe ned till 0,6 meter. Inom schakt nr 16 fanns sentida utfyllnadsmassor, och flera spridda ledningar gjorde det omöjligt att gräva ned till alven. Sannolikt ingår massorna i en uppbyggd platå längs husets södra och östra sida, vilket kan anas i höjddata (jfr Lindberg 2023 figur 12). Även inom schakt 17 påträffades sentida fyllnadsmassor, men där var det möjligt att gräva ned till alven.

Sammanlagt påträffades sex anläggningar inom området, samtliga stolphål. Två stolphål påträffades i schakt 20, och fyra i schakt 10. Inga tydliga strukturer eller konstruktioner kunde dock urskiljas, och inget fyndmaterial påträffades.

Figur 10. Område 2, samtliga arkeologiska anläggningar i sökschakt 6 och 7. Skala 1:200.

Figur 11. Område 2, schakt 6 (innan schakt 7 grävts). I schaktets bortre ände syns rännorna A278 och A291 som utgör möjliga byggnadsrester, eventuellt från ”Bränneriet”. Foto från öster: Adam Bolander.

Figur 12. Område 2, schakt 6 och 7. I förgrunden syns grop A316, som ligger i anslutning till rännorna A278 och A291. Anläggningarna utgör möjliga byggnadsrester, eventuellt från ”Bränneriet”. Foto från norr: Adam Bolander.

Område 4: objekt J samt västligaste delen av objekt B

I åkern inom den västra delen av utredningsområdet grävdes fem sökschakt (nr 3, 4, 5, 21 och 22) Därutöver grävdes ett sökschakt (nr 1) i en gräsbevuxen yta söder om åkern (figur 3, figur 4).

Sökschakt nr 1 grävdes ned till omkring 2,5 meters djup, där orörd siltig sand syntes. Eftersom ett tjockt lager instabila utfyllnadsmassor med bland annat sentida tegel, betong, skrot samt glas och porslin täckte den orörda ytan, och det saknades utrymme för ett bredare, sluttat djupschakt, gick det inte att arbeta som planerat. (Strax norr om schaktet har en liten brandstation legat under början av 1900-talet, se vidare Guldåker 2022). Arbetet avbröts därför och det planerade intilliggande schakt nr 2 togs inte upp.

Inom åkerytan, som sluttade svagt ned mot Säbybäcken, utgjordes jordarten huvudsakligen av sandig till lerig silt, med siltig lera i den sydvästra delen. Bortsett från anläggningarna inom södra delen av schakt 4 (område 1) påträffades 14 anläggningar; åtta gropar, fyra stolphål, en möjlig härd och ett dike. Flera av de möjliga groparna skulle dock kunna vara naturbildningar.

I de två schakten närmast Hälsingborgsvägen (nr 3 och 5) var matjordsdjupet omkring 0,3 meter. I de tre schakten närmast Säbyholm-

Figur 13. Område 3, schakt 18. I schaktets botten syns orörd sand. Foto från sydost: Adam Bolander.

svägen (nr 4, 21 och 22) var matjordsdjupet bitvis omfattande, mellan 0,5 och 1,10 meter, sannolikt på grund av påförd matjord. Inom dessa schakt noterades dessutom flera fuktsvackor med vattenpåverkade, mörkfärgade lager (A105) utan spår av mänsklig aktivitet (figur 14). En del av de större gropar som dokumenterats inom dessa schakt var svårbedömda och kan istället utgöra ytterligare exempel på fuktsvackor.

Vid utredningen, steg 1, påträffades en flintdolk (L2022:10258) strax öster om sökschakt nr 22. Ett fåtal spridda flintavslag noterades i det tjocka, troligen delvis påförda matjordslagret inom schakt 22, men inga större fyndkoncentrationer eller anläggningar framkom. Inom området i övrigt påträffades ett fåtal flintavslag, enstaka skärvor av yngre rödgods samt en militär pistolkula från 1600–1700-talet och en ettöring från 1700-talet (båda i schakt 5). Generellt var området påtagligt fyndtomt, med undantag för den sydöstra delen (dvs södra delen av schakt 4, se Område 1).

Område 5: objekt I

Inom ängsmarken i den norra delen av utredningsområdet, där det under 1800-talet fanns en kökträdgård (Guldåker 2022) och försöksodling bedrivits under senare delen av 1900-talet, grävdes fyra sökschakt (nr 11, 12, 13 och 23) (figur 3, figur 4). Den södra delen av ängen var påtagligt fuktig, med lågvuxen och gles vegetation av al. Jordarten utgjordes främst av lerig silt, med inslag av siltig lera i den sydöstra delen av området och lerigt grus i den nordvästra delen. Matjordsdjupet varierade relativt kraftigt, ned till mellan 0,35 och 0,8 meter.

Sammanlagt påträffades tio anläggningar inom området, varav sex diken, tre gropar och ett stolphål. Groparna bedömdes som sannolikt relativt sentida. Dikena, som var omkring en meter breda och av oklar datering, kan hänga samman med en indelning av ytan i vad som troligen är odlingsbäddar, synliga på en planritning från år 1946 (Guldåker 2022, figur 12).

Figur 14. Område 4, schakt 22. Exempel på fuktsvackor med vattenpåverkade, mörkfärgade lager (A105). Foto från sydost: Adam Bolander.

Vid schaktningen kapades också ett stort antal inaktiva elledningar som löpte i nordsydlig riktning över ytan (figur 15). Dessa har enligt uppgift från en tidigare anställd vid Hilleshög använts för att driva fläktar i pollineringstält inom den centrala delen av ytan. Bland det relativt sentida metallmaterial som framkom vid detekteringen kan nämnas två mynt med Karl XV, från omkring 1860-talet. Inga övriga fynd påträffades.

Fynd

Det iakttagna fyndmaterialet var begränsat och inga fynd tillvaratogs. Spridda skärvor av yngre rödgods noterades, men ingen keramik av äldre typ. Benmaterial förekom inom område 1 och 2, liksom tegel av äldre karaktär. Ett fåtal spridda flintavslag noterades också, främst inom område 4. Metalldetekteringen påvisade främst en relativt stor mängd yngre järnskrot inom flertalet schakt, samt koncentrationer av exempelvis tomhylsor eller aluminiumfolie från kapsyler. Bland äldre föremål kan nämnas en knapp från 1600–1700-tal (område 1, schakt 4) en militär pistolkula från 1600–1700-talet (område 4, schakt 5) samt en ett-öring från 1700-tal (område 4, schakt 5).

Figur 15. Område 5, schakt 11. Exempel på sökschakt med rikligt med nedgrävda inaktiva elledningar. Foto från öster: Adam Bolander.

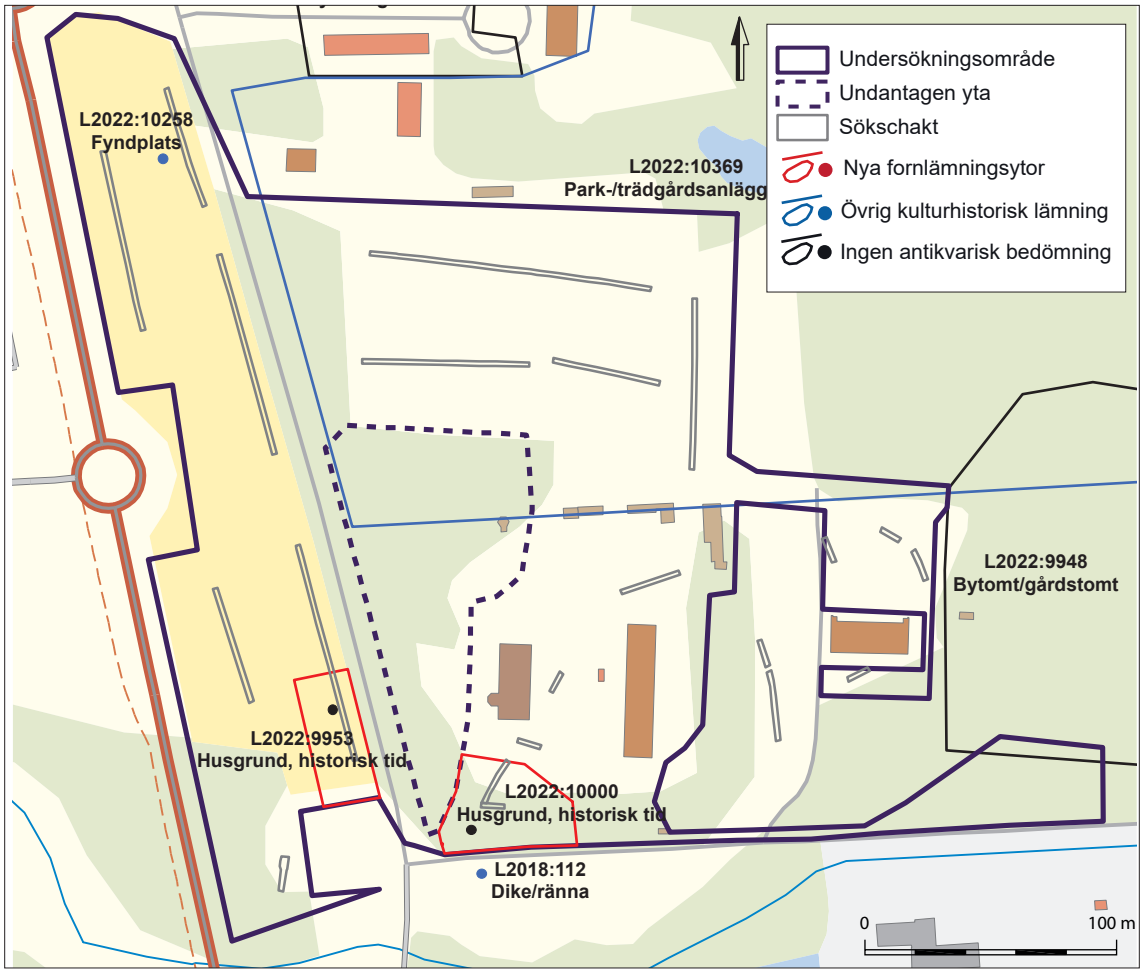
Fornlämningsområden, sammanfattning

De två tidigare inprickade lägena för husgrunder från historisk tid, ”Tegelbruket” väster om Säbyholmsvägen (L2022:9953) samt ”Bränneriet” i det sydvästra hörnet av Säbyholmsparken (L2022:10000) har utvidgats till ytor baserat på de lämningar som framkom vid sökschaktningen vid den nu aktuella utredningen (figur 16).

Utvärdering av arkeologisk potential

Resultaten från utredningen visar att den arkeologiska potentialen överlag är begränsad inom de undersökta områdena, baserat på lämnings- och fyndtätheten. Område 1 och 2, där möjliga byggnadslämningar från ”Tegelbruket” (L2022:9953) samt ”Bränneriet” (L2022:10000) har påträffats utgör dock ett viktigt undantag. Här bedöms den vetenskapliga potentialen som god, då lämningarna förefaller vara relativt välbevarade med intakta strukturer.

Under historisk tid har Säby ladugård, senare Säbyholms gods, haft stor inverkan på närområdet. Gården utvecklades under 1700-talet till ett storskaligt gods med tydlig militär och agrar prägel. Den var ursprungligen kungsladugård under Landskrona slott och

Figur 16. Samtliga sökschakt, närbelägna fornlämningar samt fornlämningsytor som utvidgats efter den aktuella arkeologiska utredningen markerade på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan. Skala 1:3 000. © Lantmäteriet.

omnämns första gången år 1647, efter att Säby by delvis ödelagts under det svenska anfallet i Skåne 1644–1645. År 1709 brändes gården av den danska hären, och år 1718 återuppbyggdes den av generalmajor Wilhelm Bennet, som uppförde fyra längor för gårdens bruk som rusthåll till Skånska Rytteriregementet. Av dessa längor finns idag den södra, ”Långholmen”, kvar. Efter Bennets död på 1740-talet finns begränsad information om gårdens skötsel fram till år 1791, då kronans ladugård övergick till privat ägo och fick namnet Säbyholm under överste Corfitz Cock.

Cock moderniserade och utvecklade gården genom att bland annat bygga ett större kostall, installera en tröskmaskin och etablera flera verksamheter såsom bränneri, värdshus, smedja, kvarn och tegelbruk samtidigt som en påkostad trädgård anlades. För att säkra arbetskraft avstyckades torp mot dagsverken och naturaprodukter (se vidare Guldåker 2022).

Den vetenskapliga potentialen är således avhängig lämningarnas datering. Om de är äldre än branden år 1709 kan de belysa ett tidigare skede i gårdens utveckling under senare delen av 1600-talet eller det tidiga 1700-talet.

Om lämningarna i stället härrör från senare delen av 1700-talet eller möjligen tidigt 1800-tal, kan en fortsatt undersökning bidra till en fördjupad förståelse av bebyggelseutvecklingen i samband med Säbyholms omvandling från kungsladugård till mer storskaligt gods. Att ”Tegelbruket” förekommer på en karta redan år 1782 och ”Bränneriet” på en karta från år 1797 talar för att vissa verksamheter kan ha varit etablerade redan innan Cock formellt övertog gården år 1791. En fortsatt arkeologisk undersökning skulle i så fall kunna belysa aspekter av 1700-talets godsbildning, arbetskraftsorganisation och agrara rationalisering.

Måluppfyllelse i relation till undersökningsplanen

Den arkeologiska utredningen kunde genomföras i enlighet med de syften som angavs i Länsstyrelsens förfrågningsunderlag. Arbetet följde den upprättade undersökningsplanen och den metodik som angavs där. De framtagna resultaten kan därmed användas som underlag både i Länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning och i Landskrona stads fortsatta planering.

Den känsliga naturmiljön innebar dock större krav på arbetets genomförande än vad som framgick av förfrågningsunderlaget och som låg till grund för undersökningsplanen och kostnadsberäkningen. Det gjorde det nödvändigt att utöka projektbudgeten. Detta skedde i samråd med Landskrona stad, mot bakgrund av de försiktighetsåtgärder som Länsstyrelsen angav i det samrådsbeslut (Lst dnr 29292-2025) som fattades efter att undersökningsplan och kostnadsberäkning hade godkänts.

Förslag till vidare åtgärder

Vid utredningen påträffades två separata koncentrationer av anläggningar som bedöms relatera till två tidigare inprickade lägen för husgrunder från historisk tid, ”Tegelbruket” väster om Säbyholmsvägen (L2022:9953) samt ”Bränneriet” i det sydvästra hörnet av Säbyholmsparken (L2022:10000). Området vid Tegelbruket omfattar 1 150 kvadratmeter och området vid Bränneriet 1 570 kvadratmeter (figur 16). För båda dessa platser, som är skyddade enligt kulturmiljölagen, rekommenderas fortsatta arkeologiska insatser i form av förundersökning vid en eventuell exploatering, för att bättre kunna bedöma lämningarnas datering, karaktär och omfattning. Tidigare åtgärdsförslag från de kulturhistoriska analyserna av Säbyholmsparken (Guldåker 2022) är också relevanta att beakta i planeringen. Inom de övriga delarna av utredningsområdet bedöms inga vidare åtgärder vara nödvändiga.

Referenser

Guldåker, A. 2022. Säbyholmspark. Säbyholm 1:59, Landskrona stad och kommun, Skåne län. Kulturhistorisk inventering och analys 2022. Kulturen i Lund, Kulturmiljörapport. Lund.

Hector, L. 2022. Säbyholm. Förslag på skydds- och varsamhetsbestämmelser för fem byggnader. Säbyholm 1:59, Landskrona stad, Skåne län. Kulturen i Lund, Kulturmiljörapport. Lund.

Lindberg, S. 2023. Säbyholm 1:52 m.fl. Utbyggnadsområde norr om Landskrona. Arkeologisk utredning steg 1, 2022. Arkeologerna, Statens historiska museer. Rapport 2023:34. Stockholm.

Nilsson, S. 2020. Naturvärdesinventering (NVI) – Vid Säbyholm (Landskrona kommun) inför planarbete, 2020. Calluna AB.

Administrativa uppgifter

KMR uppdragsnr: 202400869
Lst dnr: 7668-2023, beslutsdatum: 2024-06-25
Fornlämning: L2022:9953, L2022:10000, L2022:10258, L2022:10369
SHM dnr: 511-0558-2024
SHM projektnr: 740612420
Företagare: Landskrona kommun
Intrasisprojekt: A2024:061
Undersökningstid: fältfas 1 – kartering 22 oktober 2024, fältfas 2 – sökschaktning 9–17 december 2025
Projektgrupp: Adam Bolander, Mathilda Kjällquist, Sofia Lindberg, Therese Ohlsson och Nina Trulsson.
Underkonsulter: GDL AB maskintjänst, Sixt Rent a Car biluthyrning.
Exploateringsyta: cirka 60 000 kvadratmeter
Undersökt yta: 1 430 kvadratmeter
Läge: GSD Fastighetskartan, 61DNO
Koordinatsystem: Sweref 99 TM
Höjdsystem: RH 2000
Dokumentationshandlingar: Digitala dokumentationshandlingar lagras tillsammans med Intrasisdatabasen.
Fynd: Inga fynd tillvaratogs.

Bilagor

Bilaga 1. Anläggningstabell

Intrasis Id	Schakt nr	Typ	Längd	Bredd	Area	Beskrivning
105	21, 22	Fukt-svackor			totalt 58	Ej blottlagd i sin helhet. Möjlig grop skuren av N/S-dike (T721). Homogen brun lerig silt, inga kulturindikerande komponenter. Framkom 0,80 m under befintlig marknivå.
262	20	Stolphål	0,25	0,25	0.05	Grå siltig lera. Tydligt och övertygande stolphål. Identiskt med 270 men endast 1,30 m CC-mått mellan dem.
270	20	Stolphål	0,25	0,25	0.04	Grå siltig lera m en mindre 0,05 m diameter stor flinta. Tydligt stolphål. Identiskt med 262 men endast 1,30 m CC-mått mellan dem.
278	6	Ränna	>4,7	0.6	2.14	0,50-0,60 m brett. Gulgrå lera m rikligt av kalkbruk, bitar av tegelbrockor av äldre karaktär, träkol, stenkol/koks. I plan karaktär av ett dike som löper ca Ö/V, men som i Ö svänger av mot S. Kan inte uteslutas vara spår efter en vägg eller annat konstruktionselement som ska relateras till "Bränneriet". Framkom 0,40 m under befintlig markyta.
291	6	Ränna	>5,8	1,15	4.02	Brungrå siltig lera m enstaka komponenter av samma sort som i A278. Framkom 0,40 m under mark. A278 nedgrävt i 291. I samband med att schakt 7 togs upp kunde det avgränsas norrut precis i schaktgränsen mellan schakt 6 och 7.
306	6	Grop	0,45	0,33	0.09	Skarpa kanter. En 0,12 m diameter stor sten i SO hörn. Fortsätter utanför schaktets begränsningar i S. Stenlyft eller annat konstruktionselement med koppling till "Bränneriet"? Nedgrävd i alven. Framkom 0,40 m under befintlig marknivå. Grå siltig lera m enstaka träkol, småsten och gula lerprickar. Snarlik 316 i schakt 7.
316	6, 7	Grop	0,72	0,63	0.41	I plan fyrkantig form som minner om 306 i schakt 6. Grå siltig lera m enstaka gula lerkladdar, sten, träkol, 1 fårtand. Tillsammans med 306 kan den eventuellt utgöra någon form av konstruktionselement till "Bränneriet". Framkom 0,325 m under mark.
325	7	Grop	0,49	0,32	0.12	Grå melerad siltig lera. Möjlig grop/stolphål - ej förhistorisk och av annan karaktär än "Bränneri"-lämningarna i S.
334	7	Grop			0.12	>0,30 m. Grå melerad siltig lera m enstaka träkol och tegelkross. Möjlig grop/stolphål - ej förhistorisk och av annan karaktär än "Bränneri"-lämningarna i S. Ej blottlagd i sin helhet i S pga elledning. Fortsätter utanför schaktet i V.
339	7	Grop	0,45	0,38	0.12	Grå melerad siltig lera m enstaka träkol och tegelkross. Möjlig grop/stolphål - ej förhistorisk och av annan karaktär än "Bränneri"-lämningarna i S.
348	7	Grop	0,54	0,46	0.17	Grå melerad siltig lera . Möjlig grop/stolphål - ej förhistorisk och av annan karaktär än "Bränneri"-lämningarna i S.
358	7	Grop	0,54	0,46	0.21	Grå melerad siltig lera m enstaka småsten . Möjlig grop/stolphål - ej förhistorisk och av annan karaktär än "Bränneri"-lämningarna i S.
367	7	Dike	>1,7	0,89	1.44	Möjligt dike som fortsätter utanför schaktets begränsningar i Ö och V. Grå siltig lera melerad m gulgrå lerfläckar.
416	10	Stolphål	0,25	0,25	0.05	Grå siltig lera m 6 småsten, 0,05-0,08 m diam. Stenskoning. Övertygande stolphål.
424	10	Stolphål	0,43	0,34	0.10	Mörkgrå siltig lera m enstaka småsten. Rundovalt. Övertygande stolphål.
433	10	Stolphål	0,32	0,25	0.06	Mellangrå siltig lera m enstaka småsten. Ngt diffus, ev stolphålsbotten.
442	10	Stolphål	0,34	0,27	0.06	Mörkgrå siltig lera utan kulturindikerande komponenter. Fortsätter utanför schaktbegränsning i N. Övertygande stolphål.
450	4	Lager	>7,5	>0,90	4.03	Brun siltig lera m tegelfragment av äldre handslagen karaktär, bl a taktegel, småsten 0,05-0,20 m diameter, träkol. Distinkt kant i N men fortsätter utanför schaktets begränsning i S. Känsla av 1600/1700-tal. Oklart om det är en nedgrävning eller ett lager, men verkar h a visst djup. Framkom 0,55 m under mark. Kan eventuellt relateras till den osäkra inprickningen för "Tegelbruket" på en 1700-talskarta.
458	4	Lager	>4,3	>1	2.68	Brun siltig lera m rikligt av tegelkross, brockfragment av handslaget tegel, taktegel, enstaka sot, träkol, djurben och sten 0,05-0,15 m diameter. Fortsätter utanför schaktbegränsning i Ö. Relateras eventuellt till "Tegelbruket" (osäker inprickning utefter 1700-talskarta)? Framkom 0,50 m under mark.
466	4	Stolphål	0,20	0,20	0.03	Grå siltig lera, inga kulturindikerande komponenter.
474	4	Stolphål	0,40	0,25	0.08	Grå siltig lera m enstaka träkol, ngn småsten. Rundoval. Övertygande stolphål. Framkom 0,50 m under befintlig mark.
484	4	Stolphål	0,45	0,33	0.11	Grå siltig lera m fläckar av gulgrå dito, samt enstaka träkol. Övertygande stolphål.
494	4	Stolphål	0,28	0,25	0.05	Grå siltig lera m stick av järnutfällning, inga kulturindikerande komponenter. Ser bra ut.

Intrasis Id	Schakt nr	Typ	Längd	Bredd	Area	Beskrivning
503	4	Stolphål	0,25	0,25	0.05	Grå siltig lera, inga kulturindikerande komponenter. Framkom 0,52 m under befintlig mark.
511	4	Lager	>1,50	>0,90	1.24	Förmodligen en tunn lagerrest m tegelkross, bl a taktegel av äldre karaktär och en knapp. Rikligt av småsten av 0,05-0,08 m diam. Oformligt, med fortsättning åt Ö. Framkom 0,55 m under befintlig marknivå.
522	4	Stolphål	0,27	0,22	0.05	Grå lerig silt m någon 0,05 m diameter småsten. Inga kulturindikerande komponenter.
530	4	Dike	>1,7	1	1.73	Förmodligen ett dike, eventuellt äldre. Homogen gråbrun lerig silt med enstaka träkol, tegelkross, djurben, svagare färgning än övriga anläggningar. Ca 1 m brett.
537	4	Grop	>1.7	3,8	5.92	Svart lerig silt m enstaka småsten 0,05-0,08 m diameter, några rötter men inga kulturindikerande komponenter. Svårbedömd större nedgrävning utan daterande fynd. Svartfärgat som efter sot men inga brända komponenter. Ej avgränsat Ö-V. Framkom 0,90 m under befintlig mark, skuret av dike 570 i Ö. Eventuellt fuktsvacka (som 105).
551	4	Härd	0,9	0,9	0.68	Osäker härdrest. Svartfärgad lerig silt men utan träkol. Snarlikt det svarta i 537. Intill markfast sten 0,65 m diam. Rikligt av småsten 0,10-0,15 m diameter, men ingen uppenbart värmepåverkad. Framkom 0,80 m under mark. Ngt möjligt, men ej övertygande, flintavslag. Möjligen rör det sig om en fukteffekt, liknande de svackor som senare identifierades och dokumenterades som 105?
562	4	Sten	0,7	0,4	0.22	Markfast sten intill ev härd A551.
578	4	Grop	2,50	0,80	1.17	Homogen brun lerig silt m enstaka träkol och någon småsten <0,05 m diam. Fortsätter utanför schaktbegränsning i Ö. Grop m oklar funktion och datering. Framkom 0,80 m under befintlig mark.
590	4	Grop	7,6	>1,7	12.12	Jättelik grop (?). Homogen brun lerig silt m ngt handslaget tegel, yngre rödgods, grötfat. Få kulturindikerande komponenter. Utifrån fynd daterat till 1600-/1700-tal. Framkom 0,85 m under mark. Pga storlek kan ej uteslutas som mjältbrandsgrav.
605	4	Grop	>1,20	0,23	0.24	Homogen brun lerig silt m enstaka träkol och någon småsten <0,05 m diam. Fortsätter utanför schaktbegränsning i Ö. Grop m oklar funktion och datering. Framkom 0,80 m under befintlig mark.
631	21	Stolphål	0,25	0,20	0.04	Mörkgrå lerig silt m 1 0,05 m diameter småsten, i övrigt inga kulturindikerande komponenter. Övertygande stolphål som klövs av en sten som drogs med skopan vid schaktning. Framkom 0,75 m under befintlig mark.
643	21	Stolphål	0,20	0,20	0.03	Ljusgrå lerig silt, inga kulturindikerande komponenter. Övertygande stolphål. Samma karaktär som A651.
651	21	Stolphål	0,30	0,30	0.06	Ljusgrå lerig silt, inga kulturindikerande komponenter. Övertygande stolphål. Samma karaktär som A643. Framkom 0,80 m under befintlig marknivå.
660	21	Grop	>4,55	>0,65	2.70	Ej blottlagd i sin helhet. Möjlig grop skuren av N/S-dike (T721). Homogen brun lerig silt, inga kulturindikerande komponenter. Framkom 0,80 m under befintlig marknivå.
668	21	Grop	2	>0,25	0.40	Fortsätter utanför schaktet i Ö. Möjlig grop. Homogen gråbrun lerig silt, inga kulturindikerande komponenter. Framkom 0,70 m under befintlig marknivå.
711	21	Grop	3,20	>0,9	2.36	Möjlig grop, ej avgränsad i V. Homogen brun lerig sandig silt, inga kulturindikerande komponenter utöver ett OK flintavslag. Minner till viss del om fuktsvackorna (A105) men fyllningen känns något bättre.
809	5	Grop	>1,85	1	1.68	Oregelbunden i plan, ej avgränsad i Ö. Mörkgrå - svart lerig sandig silt m enstaka småsten 0,05-0,08 m diam varav 1 skörbränd/vittrad. Möjligen sotfärgat men inget synligt träkol. Ytfynd av en skärva yngre rödgods. Framkom 0,35 under befintlig marknivå.
842	5	Dike	>1,7	1,10	1.52	Möjligen äldre dike. Diffusa kanter. Småprickig melerad brun lerig sandig silt, inga kulturindikerande komponenter. Ca 1,10 m brett, cirka V-Ö. Framkom 0,30 m under befintlig marknivå.
861	3	Stolphål	0,35	0,23	0.07	Rundoval. Grå siltig lera med enstaka småsten 0,05-0,10 m diameter. Möjligen rest av skoning. Övertygande stolphål som framkom 0,30 m under befintlig marknivå.
996	11	Grop	1,6	>0,9	1.11	Förmodat sentida grop. Ej avgränsad i N. Homogen grå lerig sandig silt, m någon vittrad sten, i övrigt inga kulturindikerande komponenter. Framkom 0,50 m under befintlig marknivå.
1005	11	Grop	0,9	>0,8	0.66	Förmodat sentida grop. Ej avgränsad i N. Homogen grå lerig sandig silt, m någon vittrad sten, i övrigt inga kulturindikerande komponenter. Framkom 0,50 m under befintlig marknivå. Skuren av T937.
1046	23	Grop	1,6	>0,65	0.84	Liknar 996 + 1005. Homogen brun lerig siltig sandig silt m fläckar av gulbrun dito, i övrigt inga kulturindikerande komponenter. Förmodat sentida.

Intrasis Id	Schakt nr	Typ	Längd	Bredd	Area	Beskrivning
1077	12	Dike	>1,7	0,65	1.07	Möjligen äldre dike. Skuret av T1070. Heterogen grå lerig sandig silt m enstaka sten 0,05-0,10 m diam. Framkom 0,65 m under befintlig marknivå.
1089	12	Dike	>1,7	1,10	1.98	Foto 119 Möjligen äldre dike, men oklar datering. Framkom 0,60 m under befintlig marknivå. Homogen brungrå matjordsliknande fyllning. Utmärker sig pga bredd. N/S.
1097	12	Dike	>1,7	0,90	1.69	Möjligen äldre dike, men oklar datering. Framkom 0,55 m under befintlig marknivå. Heterogen brungrå matjordsliknande fyllning med gula lersjok. Utmärker sig pga bredd. SV-NO.
1105	12	Dike	>1,7	0,90	1.16	Möjligen äldre dike, men oklar datering. Framkom 0,55 m under befintlig marknivå. Homogen brungrå matjordsliknande fyllning. Utmärker sig pga bredd. N/S.
1113	12	Dike	>1,7	0,90	1.33	Möjligen äldre dike, men oklar datering. Framkom 0,55 m under befintlig marknivå. Homogen brungrå matjordsliknande fyllning. Utmärker sig pga bredd. N/S.
1129	12	Stolphål	0,25	0,25	0.05	OK stolphål/stenlyft. Homogen grå lerig sandig silt, inga kulturindikerande komponenter. Framkom 0,55 m under befintlig marknivå.
1151	12	Dike	>1,7	1,05	1.58	Möjligen äldre dike. Framkom 0,55 m under befintlig marknivå. Ca N/S. Mörkgrå sandig lerig silt m riklig förekomst av småsten 0,05-0,10 m diameter, men inga kulturindikerande komponenter.

Bilaga 2. Schakttabell

Intrasis Id	Längd	Area, kvm	Antal anläggningar	Matjord	Metalldetektering	Alv	Övrigt
1	14 m	33	0	Tidigt stod det klart att det rörde sig om voluminösa utfyllnadsmassor bestående av sentida tegelbrockor, armeringsjärn, kakel, glas, gatsten, skrot, betong, porslin mm.	Väldigt stökigt - ej möjligt att metalldetektera.	Siltig sand.	En idag lägre liggande parkering direkt Ö om schaktet kan eventuellt representera en (mer) ursprunglig marknivå. Ett djupschakt togs upp i den N delen av schaktet i ett försök att nå en orörd marknivå. Först på 2-2,5 m djup kunde en ljus siltig sand noteras. Därovan endast utfyllnadsmassor. Pga arbetsmiljöaspekter (djup + ev gifter i utfyllnader) var det inte möjligt att gå ned i schaktet för att undersöka huruvida antropogena spår skulle stå att finna i de postglaciala sedimenten utmed bäcken. Chansen bedömdes som begränsad och stod inte i proportion till arbetsinsatsen förknippad medt vidga schaktet och slänta/bankettera för att kunna komma åt ett par kvadratmeter. Därför utgick det planerade schakt 2 som var tilltänkt direkt N om schakt 3.
3	47 m	90	1	0,3 m - inte alls samma mäktighet som i den Ö delen av åkern. Inget påfört material i denna del.	Rikliga utslag för järn (ej grävda). Därutöver endast en sentida mutter i annat material.	Gulbrun siltig lera	Mycket svag sluttning mot S. Den svagt skönjbara mikrotopografiska förhöjningen som idag syns i Ö (vid schakt 4, 21, 22) måste utifrån den tunna matjorden i schakt 3 vara påförd.
4	88 m	159	15	0,55-0,90 m, möjligen påförd utmed äldre vägsträckning. Enstaka flinta, men inga tydliga avslag, enstaka tegelkross.	Rikliga utslag, övervägande järn varav mest sentida skrot. Flera handsmidda spik, stenkol/koks, blyklump, bleck i Cu-leg. Inget daterande och inget uppenbart äldre.	N om A590= gulbrun lerig silt m enstaka småsten o järnutfällningar. 0,80-0,90 m matjord. S om A590 - T623= gulbrun lerig sandig silt m rikligt av småsten 0,05-0,10 m diam. S om A623= homogen gulbrun lerig silt, utan sten. 0,55 m matjord.	Relativt plan topografi på åkerstycket, med en svag sluttning åt SV. Flera fuktsvackor identifierades (A105) - möjligen kan den tjocka matjorden förklaras genom att försök att torka upp marken har gjorts genom att fylla ut svackorna.
5	73 m	131	2	0,30-0,35 m, ej påförda massor som det förmodligen rör sig om i den Ö delen av delområdet.	Renare än i schakten i Ö men fortsatt mkt järn, tex spik, bult, ten, koks men även blystång, musköltkula, knapp, kapsyl, mynt (1700-tal).	Gulbrun lerig sandig silt, ställvis m konc av småsten 0,05-0,08 m diam.	Förhållandevis plan topografi, med svag sluttning mot S.
6	9 m	16	3	0,40-0,45 m, innehållande rikligt av järnspik, stenkol/koks, enstaka tegelkross o småsten.	Järnspik, stenkol/koks	Gulbrun siltig lera m enstaka rötter.	Schaktets orientering justerades något utefter befintlig situation med trädkronor till skyddsvärda träd. Schaktet begränsas i Ö av V/A-ledning som löper i N/S-riktning. I schaktet framkom spår som eventuellt ska relateras till osäker inprickning för läget av "Bränneriet" - måste undersökas vidare i händelse av fortsatt exploatering.
7	20 m	34	7	Matjord 0,35 m.	Rikliga utslag, huvudsakligen järn i form av spik (handsmidd), beslag mm av äldre karaktär. Även ett treflikigt blybleck. En del koks/stenkol. Sammantaget ger fynden en äldre känsla (dvs äldre än 1900-tal).	Gulbrun siltig lera m enstaka småsten och rötter.	Orientering justerades något utefter befintlig situation med trädkronor till skyddsvärda träd, ledningsdragningar, samt i syfte att avgränsa lämningar som framkommit i schakt 6.

Intrasis Id	Längd	Area, kvm	Antal anläggningar	Matjord	Metalldetektering	Alv	Övrigt
8	10 m	16	0	Totalt 0,60 (Ö) - 0,90 (V) m bestående av olika nivåer: 1) överst grässvål och sentida matjord innehållande maskinslaget tegel, enstaka glas samt sentida järnspik. Ca 0-0,35 m under bef marknivå. 2) Härunder förmodligen påförd homogen gulgrå lera m sentida maskinslaget tegel. Ca 0,35-0,55. Uttunnande mot Ö. 3) Härunder brun matjordsliknande m snarlik karaktär som 1. Ca 0,55-0,60 (Ö)/0,90 (V) Troligen har platåläget med bef byggnad förstärkts/bättrats på genom utfyllnader/fundamenteringar.	Se matjord	Brungrå siltig lera med enstaka rötter.	Sluttning mot S. Orientering justerades något utefter befintlig situation med trädkronor till skyddsvärda träd samt en snårig ledningssituation.
9	9 m	14	0	Matjord 0,70-0,75 m.	Stökigt i ytan med rikligt av signaler, mestadels järnskrot.	Siltig sand med rikliga inslag av småsten, 0,05-0,15 m diam.	Platåläge Ö om byggnad. I N begränsningen ett stort betongfundament till lyktstolpe eller dylikt. Ytterligare ett dito ovan en NV-SO-löpande ledning. I N delen stora ytliga rötter från 2 träd (Katsura) som växer V om schaktet. Läget justerat huvudsakligen utefter en snårig ledningssituation.
10	24 m	43	4	Matjord 0,58 (Ö) - 0,45 (V) m.	Rikligt av utslag av järnspik och järnklump, koks/stenkol, kapsyl, blysmälta, knapp/muskötkula (?) mm.	Stenig, grusig siltig lera m rikligt av småsten av diam 0,05-0,15 m fr Ö begränsning och ca 10 m västerut, därefter gråbrun siltig lera m enstaka rötter.	Förhållandevis plan topografi i gräsmatta. Schaktet justerades något m hänsyn till bef ledningssituation och trädkronor. Ledning i V begränsade schaktets utbredning. I mellersta delen 4 möjliga/trovärdiga stolphål, men i övrigt inget som signalerar äldre aktivitet.
11	66 m	116	2	Matjord 0,40 m (mitten) - 0,60 m (V), 0,50 m (Ö).	Metalldetektering: Rikliga utslag för järn (grävdes ej), men också aluminium, patronhylsa, bleck, strykjärn, 1 mynt (1800-tal, Karl XV), nit, tråd etc. Inget uppenbart av äldre karaktär.	V delen- grusig sandig ngt lerig silt, ställvis m partier av småsten 0,05-0,08 m diam. Ca 15 m av den Ö begränsningen: lerig sandig silt m järnutfällningar.	Mark som odlats under 1900-tal. Relativt plan topografi. Till synes fuktdrabbat parti S/SO om schaktet med lågvuxen och gles vegetation av al. Fältet kallades av Hilleshög för "Lilla spökfältet" eftersom de hade utplacerade vita pollineringstält som fladdrade när eldrivna fläktar blåste i dem. Ett annat större fält utanför UO kallades för "Stora spökfältet" eftersom denna anläggning var större (uppgift från man som arbetat på odlingen). Vi kapade flera av de elkablar som löpte i N/S-riktning för att förse fläktarna med el. Kablarna sedan länge frånkopplade. En reminiscens av "spökenas" placering var en Ö-V rad av trästolpar som löpte mellan Schakt 11 och schakt 12.

Intrasis Id	Längd	Area, kvm	Antal anläggningar	Matjord	Metalldetektering	Alv	Övrigt
12	112 m	196	7	Matjord 0,70 m (Ö), 0,55 m (mitt), 0,60 m (V).	Rikliga utslag, ffa järn (ej grävt), men också kapsyl, aluminiumbleck, blysmälta, patron, flera cu-leg-bleck, 1 mynt (1800-tal, Karl XV). Inget uppenbart äldre.	Ö delen: 0-20 m fr Ö gulbrun lerig sandig silt utan sten. 20 m - mitten: gulbrun sandig siltig lera. Mitten och V delen: varierat med ömsom partier av lerig sandig silt och ömsom sandig siltig lera. Ställvis förekomst av grusstråk och konc av småsten 0,05-0,10 m diam. Sista 25 m i V: lerig sandig grus m partier av småsten 0,05 m diam.	Relativt plan topografi. Rikligt av sentida ledningar, bl a till "Spöken" (se beskr schakt 11)
13	68 m	119	0	Matjord N: 0,55 m, mitten: 0,50 m, S: 0,80 m.	Stökigt med rikligt av utslag, främst järn (ej grävt) men också koks, kran, bleck, kapsyl, tändhatt t patron, patron etc - inget uppenbart äldre material, allt gallrat i fält.	Gulbrun lerig sandig silt melerad m djurgångar. Fr 903 mot S övergår den i en gulgrå sandig siltig lera. I S begränsning framkom även blålera.	Relativt plan topografi, ev mkt svag sluttning mot S. Fuktigare miljö i S. Ingen arkeologi.
16	9 m	16	0	Matjord 0,60 m. Grässvål och därunder utfyllnader innehållande sentida maskinslaget tegel, parfymflaska, glaserat taktegel, koks, gult tegel. Ej möjligt att gräva i botten pga ledningssituation med 2 gula plaströr med el in till huset i V delen samt en blykabel i Ö delen (0,25 m under markyta). Troligen utfylld/uppbyggd platå kring huset.	Metalldetektering avbröts när det stod klart att det var utfyllnader - inget äldre material framkom.	Ej framschaktad	Relativt plan topografi, svag lutning åt S. Orientering och läge justerades utefter befintlig situation med trädkronor till skyddsvärda träd och befintliga ledningar.
17	10 m	20	0	Matjord 0,45 m. Merparten utgjordes av rivnings-/ utfyllnadsmassor med natursten, betong, rött och gult maskinslaget tegel, stenkross, makadam etc.	Metalldetektering avbröts när det stod klart att det rörde sig om rivnings-/ utfyllnadsmassor.	Gulbrun sand m järnutfällningar, djurgångar och rotfärgningar. Inga kulturindikerande komponenter.	Orientering justerades något utefter befintlig situation med trädkronor till skyddsvärda träd. Schaktet något kortat pga negativt resultat. Strax Ö om schaktet finns ett trälock (ca 4 x 4 m) som förmodligen täcker en brunn eller källare - eventuellt till den byggnad som rivningsmassorna i schakt 17 härrör från (?).

Intrasis Id	Längd	Area, kvm	Antal anläggningar	Matjord	Metalldetektering	Alv	Övrigt
18	9 m	17	0	Matjord 0,40-0,45 m. Få kulturindikerande komponenter.	Flera järnutslag, inte minst i ett ytligt skikt utmed förmodad gångväg i den norra schaktbegränsningen. Utöver ett odef bleck i Cu-leg endast sentida skrot, ffa i järn, men även en del koks.	Homogen gulbrun sand med djurgångar och enstaka rotfärgningar. Inga kulturindikerande komponenter i färgningarna. Känns "rent och tomt" - något förvånande då vi hade förväntat oss att det skulle vara stökigt i denna del.	Förhållandevis plan topografi. Yta som inför utredningen röjdes från sly. Orientering justerades något utefter befintlig situation med trädkronor till skyddsvärda träd, samt förmodad sträckning av elledning till befintliga gatlyktor (ej i bruk, ledning ej med i ledningskoll och därför osäkert läge). Schaktet något kortat pga negativt resultat.
19	13 m	25	0	Matjord 0,35 m (SO) - 0,40 (NV). Enstaka tegelkross.	Enstaka metallskrot men inget äldre.	Gulbrun sand i norra halvan, rikligt stenbunden i S halvan. Mkt rötter. Inga kulturindikerande komponenter i de få mörkfärgningar som framkom i alven i S delen. Dessa bedömdes vara sentida stenlyft.	Förhållandevis plan topografi, med marginell sluttning åt SO. Yta som inför utredningen röjdes från sly. Schaktet kortades något i S delen pga befintlig vegetation. Orientering justerades något utefter befintlig situation med trädkronor till skyddsvärda träd.
20	38 m	72	2	Matjord 0,45 m, fönster- och buteljglas, porslin.	Rikligt med utslag, mestadels järn. Flera koks, järnspik, 1 blysmälta (?), 1 mynt (1900-tal).	Grå siltig lera med enstaka sten, några rotfärgningar.	Gräsmatta i sluttning mot S/SO. Ett brott i schaktet pga kabelutsättning i Ö/V-riktning. I S begränsning, mellan dike och AS262 fanns partier av nedtryckt äldre matjord m inslag av koks. Ett OK stolphålspar, men sammantaget för lite för att motivera vidare insats.
21	81 m	149	6	0,70 m (S) - 0,90 m (N). Fortsatt mäktig trots mikrotopografiskt platåläge, vilket bidrar till bedömningen att det rör sivg om påförda massor.	Rikliga utslag, huvudsakligen järn såsom spik, tenar, harvpinnar och annat jordbruksskrot, men också 1 blyklump och 1 kopparfragment.	Gulbrun lerig silt med begränsat inslag av småsten i ca 0,05 m diam.	Utöver något ok stph, huvudsakligen fuktsvackor (105) och dräneringar/ diken.
22	49 m	88	0	Matjord 1,10 i S (i svackor), från mitten och norrut 0,65 m, 0,60 m i N. Ovan en av fuktsvackorna (105) fanns ett 0,15 m mäktigt alvliknande material som uppenbart var påfört.	Rikligt m järnutslag, uteslutande sentida jordbruksskrot och aluminium - men inget uppenbart äldre. Även detekterat i fuktsvackorna. Fynden samlades ej in.	Gulgrå sandig silt m enstaka inslag av småsten 0,05-0,08 m diam.	Schaktet släntades pga djup som överskred 1,0 m. Inget av ark intresse trots att läget sammanfaller med inprickning av fynd av miniatyrdolk i flinta från AU1. Delar av matjorden sannolikt påförd - har dolken flyttats med jorden?
23	43 m	76	1	Matjord 0,35-0,40 m.	Rikligt m järn (ej grävt), men också någon koks, tändhatt till patron, patron, div bleck, perforerad plåt. Inget uppenbart äldre.	V: gulbrun lerig sandig silt m varierat inslag av grus och småsten i 0,05-0,10 m diam. Mitten: gulbrun sandig silt med röda järnutfällningar. Ö: Lerig sandig silt m partier av grus och småsten 0,05-0,10 m diam.	Egentligen förlängning av schakt 11, men delades upp och fick ID 23. Togs upp strax N om gles- och lågvuxen vegetation av al. Potentiellt fuktigt. Viss grundvattentillströmning noterades i alven.

Säbyholms tegelbruk och bränneri
– möjliga byggnadslämningar

Vid Säbyholm har två områden med historiska husgrunder, troligen från 1700-talet, identifierats och avgränsats genom en arkeologisk utredning. Lämningarna knyter troligen an till platsens tid som kungsladugård och senare storgods. Utredningen omfattade totalt 60 000 kvadratmeter och genomfördes genom grävning av sökschakt. Arbetet utfördes av Arkeologerna vid Statens historiska museer på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne, inför Landskrona stads planläggning av en ny stadsdel.

Arkeologerna
Statens historiska museer